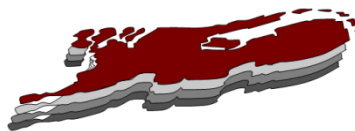

Bureauonderzoek

**Bedrijfshal Stammerdijk te
Diemen, gemeente
Diemen(NH).**

---

juni 2017
Versie definitief

In opdracht van:
Vattentorn

Colofon

Laagland Archeologie Rapport 83

Bureauonderzoek bedrijfshal Stammerdijk te Diemen, gemeente Diemen (NH)

Auteur: J.A.M. Oude Rengerink

In opdracht van: Vattentorn

Foto's en tekeningen: Laagland Archeologie

Status rapport: definitief

Controle: J.A.M. Oude Rengerink

Autorisatie: J.A.M. Oude Rengerink

ISSN 2468-4759

Laagland Archeologie V.O.F
Cobbingstraat 27
7631 DA Ootmarsum

E-mail: info@laaglandarcheologie.nl
KvK-Nummer: 60294418

© Laagland Archeologie V.O.F, Ootmarsum, 29 juni 2017

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Laagland Archeologie V.O.F. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding onderzoek	5
1.2 Afbakening plan- en onderzoeksgebied	5
1.3 Administratieve gegevens	7
1.4 Huidige situatie en toekomstig gebruik	8
1.5 Onderzoeksdoel	8
2 Inventarisatie	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Landschappelijke ontwikkeling	9
2.3 Archeologie	11
2.3.1 Bekende archeologische waarden	11
2.3.2 gemeentelijke verwachtingskaart	12
2.3.3 Eerder archeologisch onderzoek	12
2.4 Historie	14
2.5 Verstoringen	17
3 Conclusie	21
4 Verwachtingsmodel	22
5 conclusie	23
6 Selectieadvies	24
literatuur	25
Bijlage 1 AMZ-cyclus	26
Bijlage 2 Archeologische perioden	28
Bijlage 3 Geomorfologische kaart	30
Bijlage 4 Actueel Hoogtebestand Nederland	31
Bijlage 5 Bodemkaart	32
Bijlage 6 Waarnemingen, AMK-terreinen en onderzoeksmeldingen	33

Samenvatting

Laagland Archeologie heeft in juni 2017 een bureauonderzoek uitgevoerd voor de bouw van een bedrijfshal aan de Stammerdijk te Diemen. Het onderzoek vond plaats in verband met de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de bouw van een bedrijfsgebouw. Het bureauonderzoek had tot doel een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen, alsmede een advies omtrent de wijze waarop met eventueel aanwezige archeologische waarden omgegaan dient te worden.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat mogelijk het oude historische oppervlak nog aanwezig is. In boringen bij een milieukundig bodemonderzoek is een kleilaag op veen aangetroffen. Er kunnen eventueel archeologische resten in de kleilaag, maar met name in de bovenkant van het onderliggende veenpakket aanwezig zijn. Het gaat dan mogelijk vooral om middeleeuwse huisplaatsen op veenterpen. Bij de aanleg van het bedrijfsterrein in het begin van de tweede helft van de vorige eeuw moet het plangebied zijn opgehoogd. Het terrein is in 2000 gesaneerd. Inmiddels is er een laag puingranulaat aangebracht en zal het terrein nog verder worden opgehoogd tot op het bouwpeil van circa 0,4 m -NAP. Afgezien van de palen die worden geboord of geheid zal de bodem niet dieper dan tot op circa 1,24 m -NAP worden vergraven. Deze ontgravingen beperken zich tot de onderkant van de aan te brengen funderingsbalken en liggen dan nog ruimschoots boven het historische oppervlak dat op meer dan 2 m -NAP kan liggen. Daarom wordt geadviseerd geen archeologisch vervolgonderzoek in het plangebied uit te voeren. De implementatie van dit advies is in handen van de bevoegde overheid, de gemeente Diemen.

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

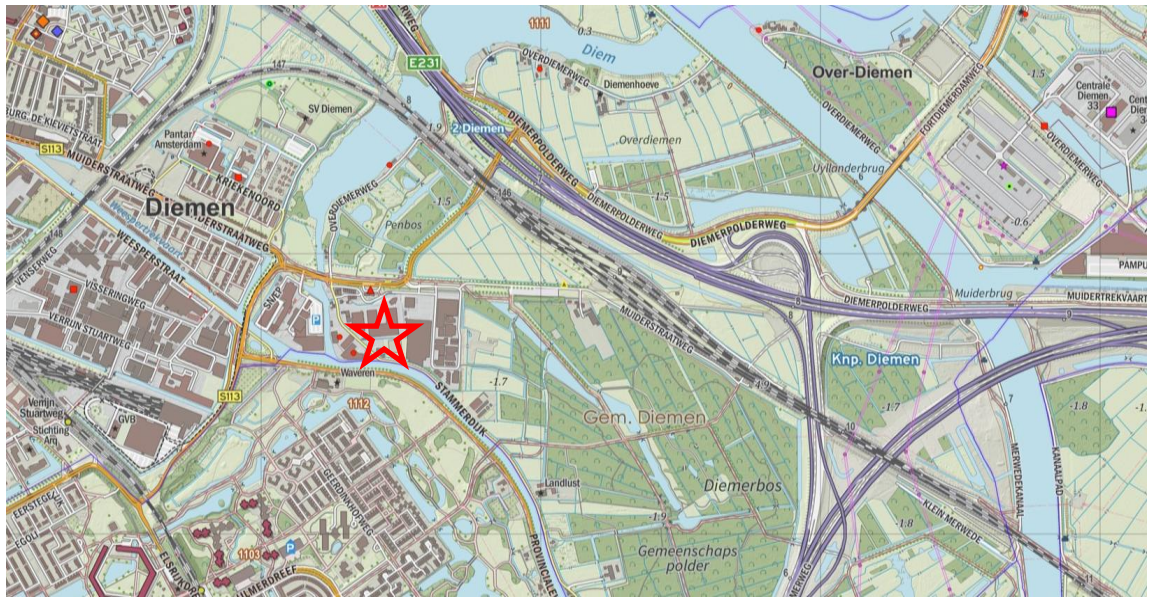
1.1 AANLEIDING ONDERZOEK

De aanleiding voor het onderzoek vormt de bouw van een bedrijfshal nabij de Stammerdijk in Diemen, gemeente Diemen. De nieuwbouw gaat gepaard met ontgravingen, waardoor eventueel in de bodem aanwezige archeologische waarden kunnen worden aangetast.

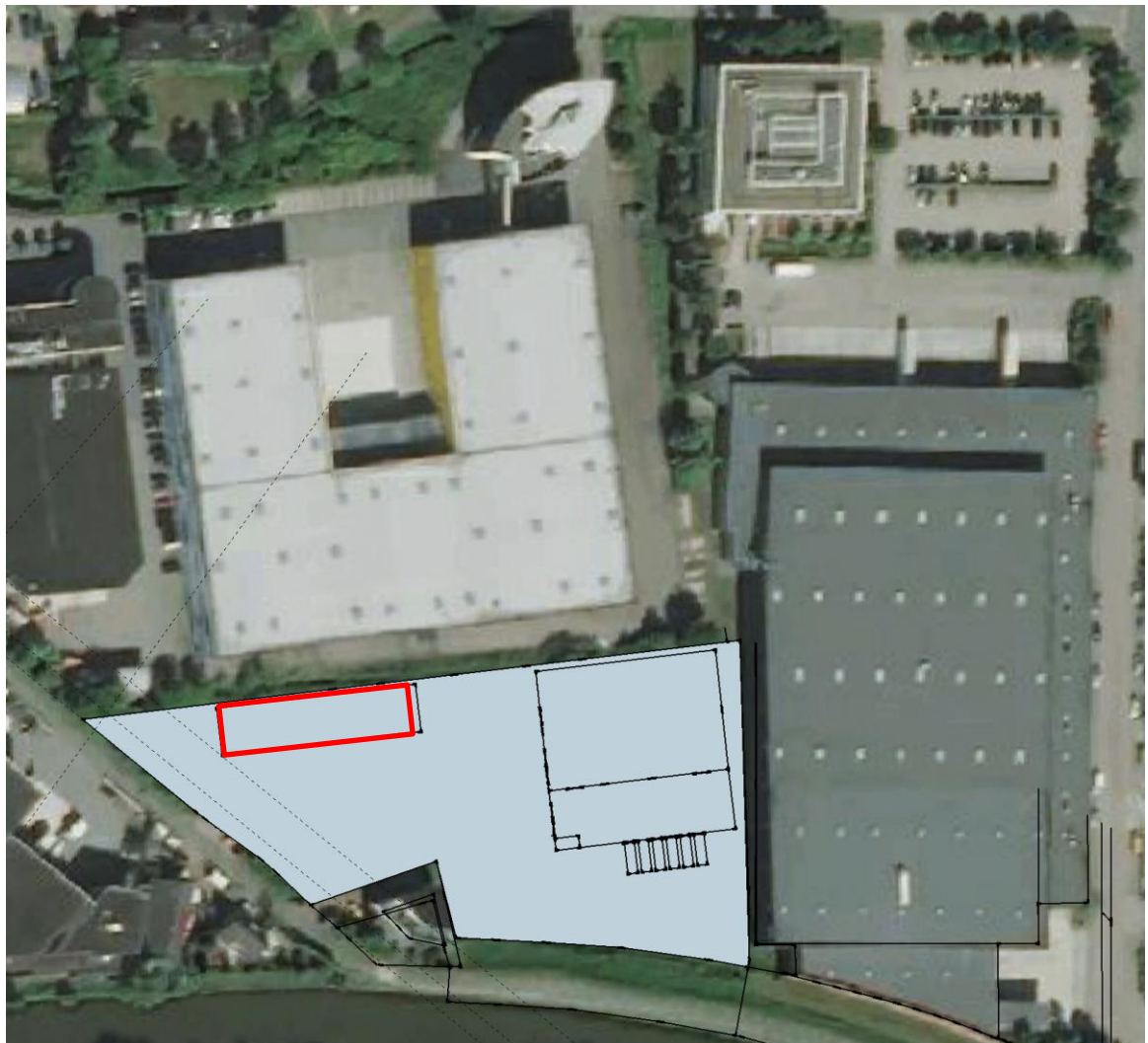
De gemeente Diemen heeft een eigen archeologiebeleid, dat geïmplementeerd is in het bestemmingsplan "Bedrijventerreinen Diemen". Het plangebied ligt daarin grotendeels in een zone met de aanduiding "Waarde – Archeologie". Op basis van artikel 14 in de regels is archeologisch inventariserend veldonderzoek verplicht als de ingreep groter is dan 100 m² en de ingreep dieper reikt dan 50 cm –mv. Het oppervlak van het nieuwe gebouw overschrijdt deze grenzen.

1.2 AFBAKENING PLAN- EN ONDERZOEKSGBIED

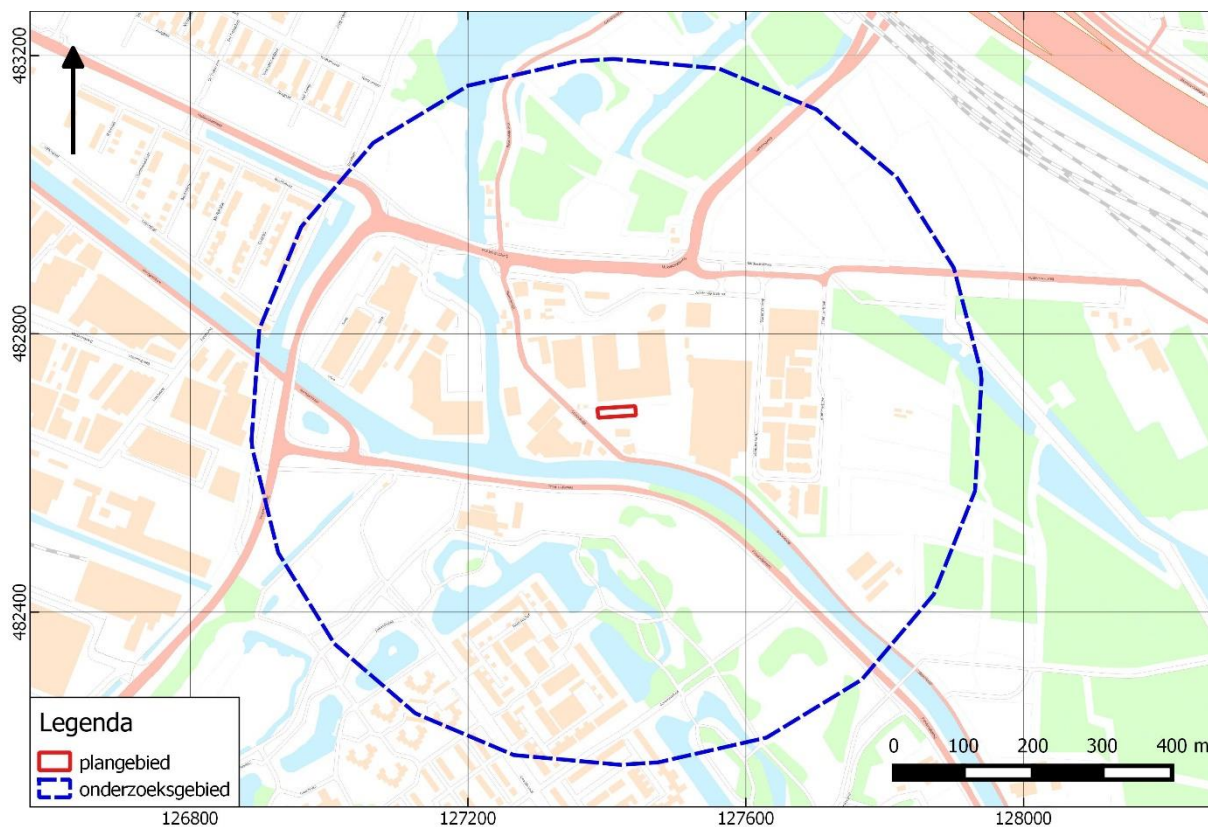
Het plangebied betreft het terrein nabij de Stammerdijk, aan de zuidzijde van een bedrijventerrein (zie afbeelding 1). Het oppervlak van de nieuw te bouwen bedrijfshal omvat een oppervlakte van circa 600 m² (ca 12 x 50m), zie afbeelding 2. Voor een beter begrip van de bodemkundige omstandigheden en de archeologie van de planlocatie is een groter gebied bestudeerd. Een zone van 500 m rondom het plangebied wordt voldoende geacht om de archeologische potentie van het plangebied in kaart te brengen. Deze zone wordt aangeduid als 'onderzoeksgebied' (afbeelding 3).

Afbeelding 1. Locatie van het plangebied (ster)

Afbeelding 2. Plangebied met huidige bebouwing en bouwvlak van de nieuw bedrijfshal (rood)

Afbeelding 3. Afbakening onderzoeks- en plangebied

1.3 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

OBJECTGEGEVENS PLANGEBIED	
Projectnaam	Bureauonderzoek bedrijfshal Stammerdijk te Diemen, gemeente Diemen (NH)
Projectcode	DISTA171
Plaats	Diemen
Gemeente	Diemen
Provincie	Noord Holland
Kaartblad	250
Archeoregio	Utrechts-Hollands veengebied
Coördinaten hoekpunten	noordwest 127388/482693 noordoost 127435/482699 zuidwest 127436/482688 zuidoost 127391/482681
Gezamenlijk oppervlakte circa	600 m ²
Diepte geplande bodemverstoring	100 cm –mv (geschat)
Onderzoeksaanmelding Archis3	4550997100
Uitvoeringsperiode onderzoek	juni 2017
Beheerder en plaats documentatie	Laagland archeologie VOF, vestiging Ootmarsum

Tabel 1. Objectgegevens.

1.4 HUIDIGE SITUATIE EN TOEKOMSTIG GEBRUIK

Het terrein waar de bedrijfshal gebouwd gaat worden is momenteel een braakliggend deel van het bedrijventerrein. Het is verhard met een laag puingranulaat. De nieuwbouw omvat een bedrijfshal van 12 bij 50 meter met een oppervlak van circa 600 m². Het gebouw wordt gefundeerd op palen waarop betonnen funderingsbalken worden aangebracht. De onderkant van deze balken komt te liggen op een diepte van circa 84 cm onder peil. Het binnenvlak van het gebouw wordt niet ontgraven.

Het terrein is onlangs opgehoogd met een laag puingranulaat met een dikte van circa 60 tot 80 cm (zie afbeelding 5) en zal nadien nog verder worden opgehoogd met een zandlaag. Het bouwpeil (vloerhoogte) zal ongeveer op 0,4 m -NAP komen te liggen. Na het aanbrengen van de palen wordt daarop een fundering van betonbalken gestort waarvan de onderkant op 0,84 m (circa 1,2 m -NAP) onder het bouwpeil komt. Afgezien van de palen blijven de bodemingrepen daarmee ruimschoots boven de eventueel aanwezige archeologische sporen- en vondsten niveaus die ruimschoots dieper dan 2 m -NAP aanwezig kunnen zijn.

1.5 ONDERZOEKSDOEL

Het uitgevoerde onderzoek behoort tot de eerste fasen in het huidige archeologische onderzoeksproces (zie bijlage 1). Het bureauonderzoek heeft tot doel een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen aan de hand van bestaande bronnen en te bepalen of en zo ja welke delen van het plangebied in aanmerking komen voor vervolgonderzoek. Op grond van de resultaten van dit onderzoek kan worden beoordeeld of en zo ja, welke vorm van vervolgonderzoek nodig is om de archeologische waarde van het gebied te kunnen vaststellen.

Voor realisering van de doelstelling wordt de volgende vraagstelling gehanteerd:

- Wat is de fysisch-geografische situatie van het gebied?
- Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog intact? Wat is de invloed van de geomorfologische en bodemkundige aspecten van het plangebied op bewoning en gebruik in het verleden?
- Welke bekende archeologische waarden (complextype, archeologische periode) bevinden zich in het plan- en onderzoeksgebied?
- Wat is bekend over het historisch gebruik van het plangebied in het verleden?
- Wat is de specifieke verwachting van het plangebied ten aanzien van archeologische waarden? (datering, complextype, omvang, diepteligging, gaafheid en conservering, locatie, uiterlijke kenmerken (artefacten en type indicatoren), mogelijke verstoringsen)

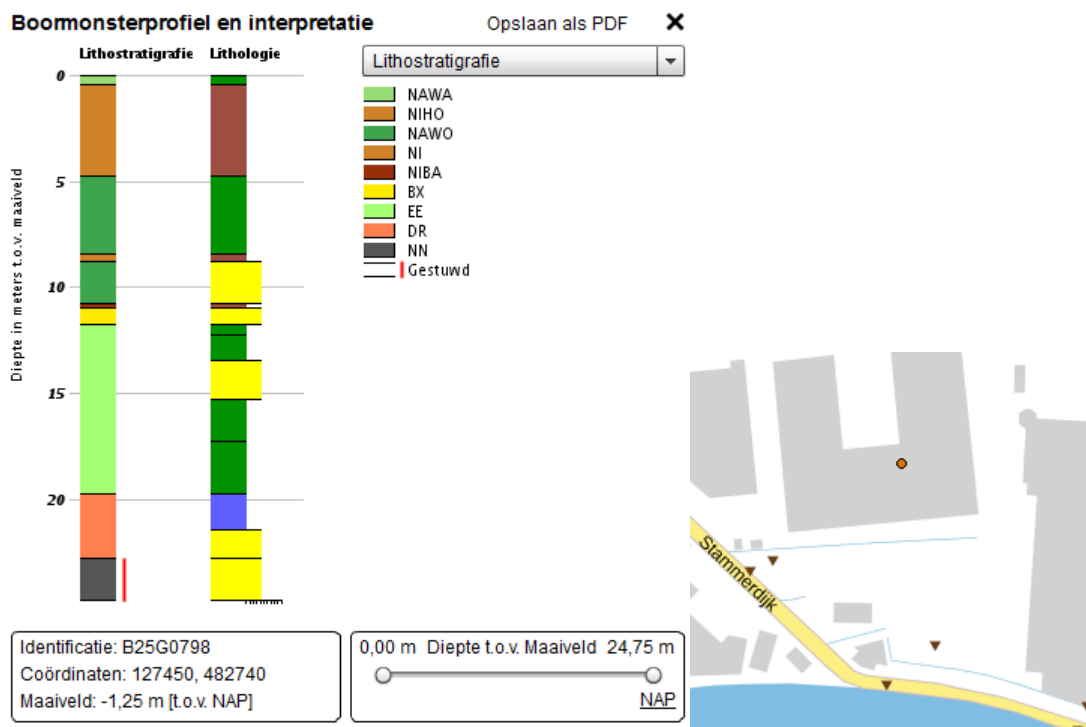
HOOFDSTUK 2 INVENTARISATIE

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de relevante landschappelijke ontwikkeling en huidige bodemkundige situatie beschreven. Tevens wordt ingegaan op de bekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied en de historische situatie. Voor wat betreft de in de tekst genoemde archeologische perioden wordt verwezen naar bijlage 2.

2.2 LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

De beschrijving van de ondiepe ondergrond is gebaseerd op een in het Dino-loket opgenomen boring. Boring B25G0798 ligt ter plaatse van het noordelijk aangrenzende bedrijfsgebouw op circa 50 meter ten noorden van de geplande nieuw bedrijfshal.

Afbeelding 4. Boormonsterprofiel boring B25G0798 en locatie van de boring ter plaatse van de oranje stip iets noordelijk van het plangebied. Het maaiveld ten tijde van de boring lag op 1,25 m -NAP.

De bovenste afzettingen bestaan uit een laag van 0,45 m klei (tot 1,6 m -NAP). Daaronder ligt een dik pakket van circa 4,5 m veen op klei waarvan de bovengrens op circa 1,6 m -NAP ligt. De bovenste kleilaag behoort tot het Laagpakket van Walcheren van de Formatie van Naaldwijk. Het onderliggende veen behoort tot het Hollandveen-laagpakket van de Formatie van Nieuwkoop.

Op basis van de geomorfologische kaart ligt het plangebied met de westzijde in een zone die is aangeduid als "Lage Dijk", code D1. Het oostelijke deel ligt in een Ontgonnen veenvlakte, al of niet met een dek van klei of zand (code 2M46). Op basis van de genoemde boring betreft het dus een kleidek.

Op de bodemkaart ligt het plangebied in een niet gekarteerde zone. Op grond van de oostelijk aangrenzende bodemeenheid zou het plangebied liggen in een gebied met Waardveengronden op rietveen of zeggerietveen (code kVr). Dit zijn veengronden met een zavel of kleidek van 15 tot maximaal 40 cm. De letter r duidt op de aanwezigheid van de aanwezigheid van meestal niet gerijpte zavel en klei tussen 40 en 120 cm onder het maaiveld. Vrijwel zeker ligt het plangebied ook binnen dit bodemtype, hoewel uit de boring in het Dino-loket niet blijkt dat er een zavel of kleilaag aanwezig is op de bovenvermelde diepte.

Op het veen is er door overstromingen vanuit het IJ of het IJsselmeer een kleidek afgezet. In de oude geologische classificatie werd dit kleidek als een afzetting tijdens de Duinkerke IIIb transgressiefase aangemerkt (tussen circa 1200 en 1500). Het betreft kleien die afgezet zijn vanuit de Zuiderzee en die behoren tot de Zuiderzeelaag van de Formatie van Naaldwijk. Dit dek is afgezet na de veenontginning (zie verder paragraaf 2.4). Met name in de tweede helft van de 12^e eeuw werd het veenoppervlak sterk geërodeerd.¹

Het riviertje De Diem is een veenriviertje dat mogelijk vanaf de IJzertijd is ontstaan.² Dergelijke veenriviertjes hadden geen uitgesproken oeverwallen. De kans is dan ook klein dat er binnen het plangebied oeverafzettingen van de Diem aanwezig zijn maar het is niet uit te sluiten dat deze in de vorm van een komklei in het plangebied zijn afgezet.

Het maaiveld op basis van het AHN lag op circa 1,6 m -NAP ten tijde voor het aanbrengen van de laag puingranulaat. Het bouwpeil komt circa een meter hoger te liggen, op circa 0,6 m -NAP. De onderkant van de funderingsbalken komt te liggen op of net boven het veenpakket (voor zover dat niet is vergraven).

---

¹ Datema 1988

² P. Vos 2013. 2^e generatie paleogeografische kaarten van Nederland

Afbeelding 5. Situatie circa begin juni 2017. Op het terrein is een laag puingranulaat aangebracht. Foto is gemaakt met zicht naar het westen.

2.3 ARCHEOLOGIE

2.3.1 BEKENDE ARCHEOLOGISCHE WAARDEN

Bijlage 6 toont de locaties van de bekende archeologische waarden en de uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied. In het plan- en onderzoeksgebied zijn geen bekende waarden geregistreerd.

Waarnemingen in Archis

104.051, 104.058, 104.146 en 104.175

AMK-terreinen

Direct ten zuidoosten van het plangebied aan de andere kant van de Stammerdijk ligt een AMK-terrein (Archeologische waarde, monument nummer 14588). Het betreft de locatie van de voormalige batterij 'Post 18' van de stelling van Kraaijenhof (linie van Amsterdam).

2.3.2 VERWACHTINGSKAART

volgens het bestemmingsplan Bedrijventerreinen Diemen ligt het plangebied deels in een zone met 'Waarde – Archeologie' (afb. 5). Het omvat de oevers van De Diem, waar met name rekening moet worden gehouden met archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd.

De verwachtingen zijn waarschijnlijk gebaseerd op de Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Noord-Holland. De gemeente Diemen beschikt niet over een eigen archeologische waardenkaart.

Afbeelding 6. Uitsnede uit de plankaart van het bestemmingsplan Bedrijventerreinen Diemen. De arcering met de kruisjes geeft de zone met archeologische waarde aan.

2.3.3 EERDER ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

In de omgeving van het plangebied hebben eerder archeologische onderzoeken plaatsgevonden. De onderzochte locaties zijn afgebeeld in bijlage 6. Onderstaande tabel geeft de belangrijkste resultaten/conclusies van de uitgevoerde onderzoeken.

OM NUMMER	TYPE ONDERZOEK/ UITVOERDER, JAAR	RESULTATEN/CONCLUSIES
26462, 31661	BO, IVO en AB, Periplus	Geen vindplaatsen
64276	BO, IVO, Arcadis 2006	Oude woongrond aangetroffen, datering 17 ^e /18 ^e eeuw. Geen verder onderzoek nodig
5154	IVO RAAP 1987	Grootschalige veldkartering, meerdere vindplaatsen
12661	Onbekend	Nog geen resultaten bekend in Archis 3
46370	BO, ADC 2011	Het plangebied is gesaneerd. Bodemingrepen reiken niet tot in eventueel aanwezige archeologische niveaus.

Tabel 2. Onderzoeksmeldingen in het onderzoeksgebied.

Onderzoeksmeldingen 26462, 31661: de ten zuiden van het plangebied gelegen Weespertrekvaart is onderzocht met een bureauonderzoek en een geofysisch onderzoek (*side scan sonar*), gevolgd door een inventariserend veldonderzoek (onderwaterfase) in de vorm van een booronderzoek en duikinspecties. Er zijn geen archeologische objecten aangetroffen. Vanwege de kans op afgedekte vindplaatsen, die niet met duikinspecties opgespoord kunnen worden, werd geadviseerd om de voorgenomen baggerwerkzaamheden onder archeologische begeleiding uit te voeren.

Onderzoeksmelding 64276: In het kader van de kadeverbetering en dijkverhoging langs De Diem is een bureau- en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen uitgevoerd. Op basis van het bureauonderzoek gold een hoge verwachting voor sporen van bewoning uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd, direct op of onder de bouwvoor. Bij het booronderzoek ten oosten van de Stammerdijk is een woongrond vastgesteld, te dateren in de 17e eeuw tot de 18e eeuw. Omdat de dijkversterking plaats vond in de delen waar geen archeologische indicatoren waren aangetroffen of waar het profiel verstoord was, werd geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Onderzoeksmelding 5154: Op circa 200 m ten noorden van het plangebied is door RAAP een gebied onderzocht door middel van een veldkartering. Tijdens dit onderzoek zijn op verschillende locaties fragmenten laatmiddeleeuws aardewerk aangetroffen (waarnemingen 104.051, 104.058, 104.146 en 104.175).

Onderzoeksmelding 12661: in het kader van de aanleg van een waterleiding van Diemen naar de Amsterdamse woonwijk 'IJburg' is een bureauonderzoek uitgevoerd. De resultaten zijn nog niet in Archis 3 gedocumenteerd.

Onderzoeksmelding 46370: Ter plaatse van het aangrenzende gebiedje aan de westzijde van het plangebied is in 2011 door ADC een bureauonderzoek uitgevoerd. Op grond van de ligging moet rekening worden gehouden met archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Het kan hierbij gaan om veenterpen, boerderijplaatsen en dijkophogingen. Ook oudere resten uit de IJzertijd en de Vroege Middeleeuwen kunnen

niet uitgesloten worden. Echter, vanwege ernstige bodemverontreiniging is het terrein ongeveer 10 jaar geleden gesaneerd, waarbij een deel van de verontreinigde grond is afgegraven tot ongeveer 1,2 meter diepte. Gezien de ondiepe ligging van eventuele archeologische resten is de kans aanwezig dat grondsporen bij de sanering vergraven zijn. Als de voorgenomen graafwerkzaamheden beperkt blijven tot het opgebrachte zandpakket, gold het advies om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Volgens de provinciale Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Holland zijn er in het plangebied geen archeologische, bouwkundige en historisch geografische waarden. Binnen het onderzoeksgebied zijn wel meerder, met name historisch geografische, waarden. Deze dateren uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd en zijn gerelateerd aan de ontginning, infrastructuur en verdediging van het gebied. De regelmatige, strookvormige smalle kavels in de Gemeenschapspolder en Overdiempolder zijn kenmerkend voor de ontginningen van het veen in de Volle Middeleeuwen. Als gevolg van bodemdaling na de ontginning werd het noodzakelijk de ontgonnen veengebieden te beschermen tegen wateroverlast. Hiertoe werden polderkaden aangelegd, onder andere langs de Diem. Langs de ontginningsassen lagen wegen, onder meer ter plaatse van de Stammerdijk en de provinciale weg.

Kenmerkend voor de ontwikkeling van de verkeersfunctie in de 17e eeuw is de aanleg van een netwerk van trekvaarten, zoals de Weespertrekvaart (1638) en de later weer gedempte Muidertrekvaart (1640). Langs de trekvaarten werden jaagpaden aangelegd.

Aan het begin van de 19e eeuw werd ter verdediging van de stad Amsterdam de stelling van Kraayenhof aangelegd. Aan De Diem bevond zich de batterij 'Post nr. 18', die is gebouwd in de periode 1806-1810.⁵¹ Deze is nog herkenbaar als grondlichaam aan weerszijden van de Muiderweg.

2.4 HISTORIE

Het plangebied ligt in de voormalige Stammerlandspolder die deel uitmaakte van de later gevormde Gemeenschapspolder. Deze polders zijn ontstaan in een uitgestrekt veengebied in het Amstelland dat vermoedelijk vanaf de 11e of 12e eeuw is ontgonnen.

De ontginningen vonden plaats vanuit de veenriviertjes als de Diem en de Gaasp. Rond 1200 zouden de ontginningen voltooid zijn en kort daarna werden een zeewering en rivierdijken aangelegd om de ontginningen te beschermen tegen overstromingen.³ Vermoedelijk is de dijkaanleg een reactie op de toenemende overstromingen in de loop van de 13^e eeuw.

Vanuit de ontginningsas langs onder andere De Diem werden haaks percelen uitgezet met een onderlinge afstand van 30 tot 100 m. Aan de kopse kanten langs de oevers van de

---

³ Datema 1987

riviertjes verrezen boerderijen op huisterpen en daarmee ontstond de voor het veenlandschap typerende lintbebouwing. De percelen werden van elkaar gescheiden door sloten, die het natte veengebied ontwaterden waardoor geschikt akkerland ontstond. De historische verkaveling in de omgeving van het plangebied is in oostelijke richting nog intact. Binnen het plangebied is daarvan geen spoor meer aanwezig. Uit diverse onderzoeken in de omgeving is bekend dat er behalve huisplaatsen langs de oevers van de riviertjes ook terpachtige huisplaatsen in het veengebied aanwezig zijn geweest. Deze terpen konden bestaan uit ophogingslagen van klei en mest. Ze zijn vaak in enige mate in het veen weggezakt.

Dergelijke veenterpen kunnen goed geconserveerd zijn, zowel qua laagopbouw als qua vondstmateriaal. Dit zal echter vooral het geval zijn bij veenterpen die zijn afgedekt met een kleidek en indien er in de nieuwe tijd of recente tijd geen afgravingen hebben plaatsgevonden.

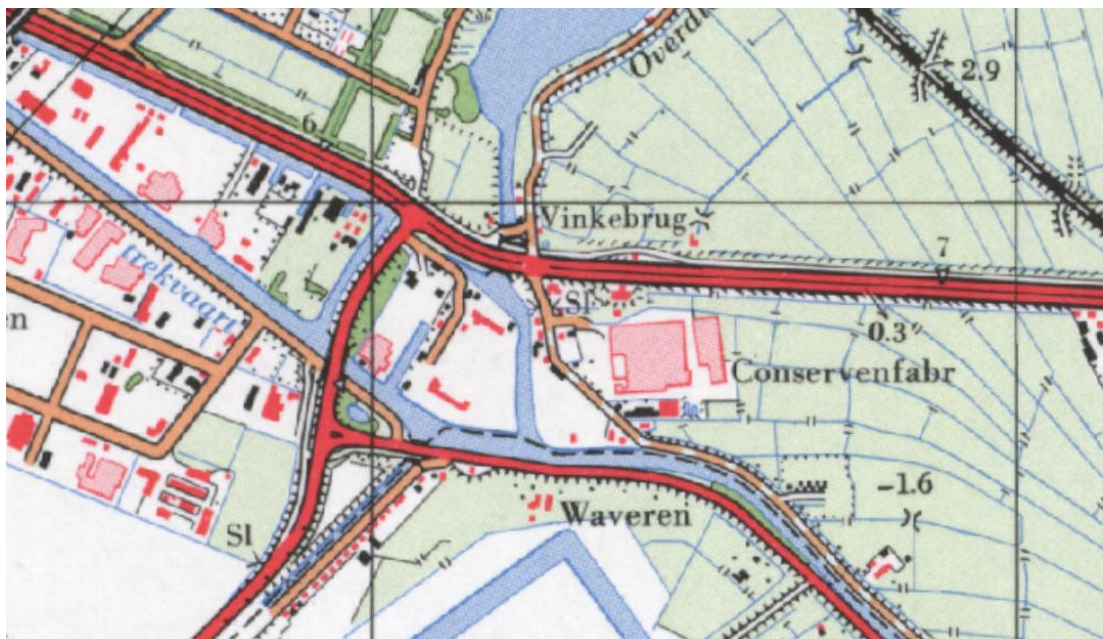
Op de historische topografische kaarten blijkt dat het plangebied tot aan het midden van de vorige eeuw in een open veenweidegebied lag. In de eerste helft van de 19^e eeuw lag er tegen de Stammerdijk een voormalige geschutsofstelling aangeduid als 'Batterij'. Deze ligt buiten het plangebied (afbeelding 6).

Afbeelding 7. Topografische kaart rond het midden van de 19^e eeuw. Zichtbaar is de 'Batterij' tegen de Stammerdijk.

Afbeelding 8. Topografische kaart rond het midden van de vorige eeuw. Ter plaatse zijn gebouwen aanwezig, vermoedelijk kort na WOII ontstaan.

Afbeelding 9. Topografische kaart medio jaren zestig van de vorige eeuw. De bebouwing is flink toegenomen. Het grote gebouw is de conservenfabriek van Luycks.

In 1953 is er ter plaatse de nieuwe fabriek van Luycks gevestigd en lag het plangebied binnen het fabrieksterrein. Het plangebied ligt ongeveer ter plaatse van de opslag met silo's of tanks rechts voor de fabriek.

Aan het einde van de jaren negentig van de vorige eeuw wordt het fabriekscapitaal afgebroken en wordt het gebied gaandeweg gereed gemaakt en bebouwd met een nieuw bedrijventerrein.

Afbeelding 10. De Luycks conservenfabriek na de grote brand in 1963 gezien vanuit het westen. Ter plaats van het plangebied is een opslag met vele silos in rijen te zien. Op de voorgrond is de Diemerdijk te zien.

2.5 VERSTORINGEN

Het plangebied ligt in een terrein waar vanwege ernstige verontreinigingen een bodemsanering is uitgevoerd. Gegevens daaromtrent zijn te vinden in een recent rapport van Landview uit 2016⁴ en het Bodemloket.⁵

In Bodemloket is aangegeven dat er een sanering heeft plaatsgevonden. Uit het rapport van Landview blijkt dat deze sanering op de percelen C 1090, 1091 en 1095 is uitgevoerd in mei-juli 2000, waarbij er ruim 40 ton verontreinigde grond is afgevoerd. In de

---

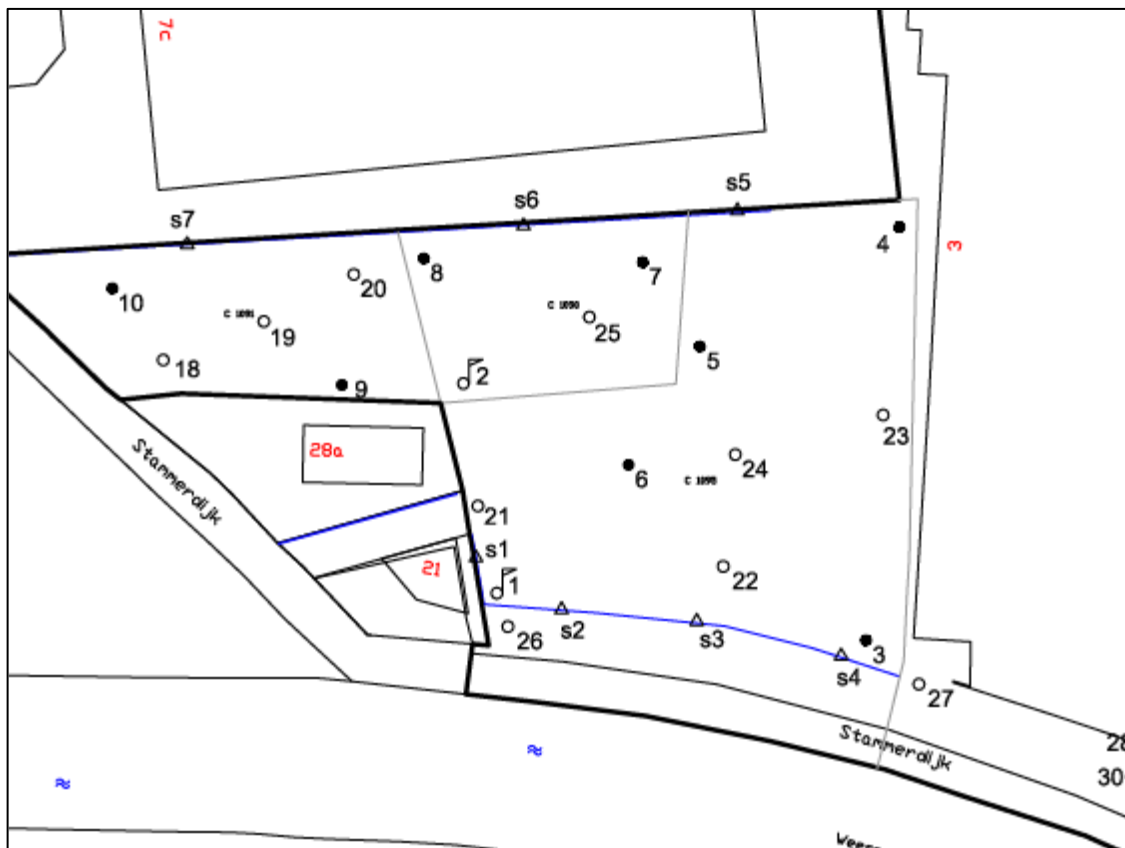
⁴ Landview 2016

⁵ Bodemloket.nl

beschikking van de Provincie Noord-Holland in 2001 is aangegeven dat er nog een ophooglaag van 1,2 m aangebracht diende te worden.

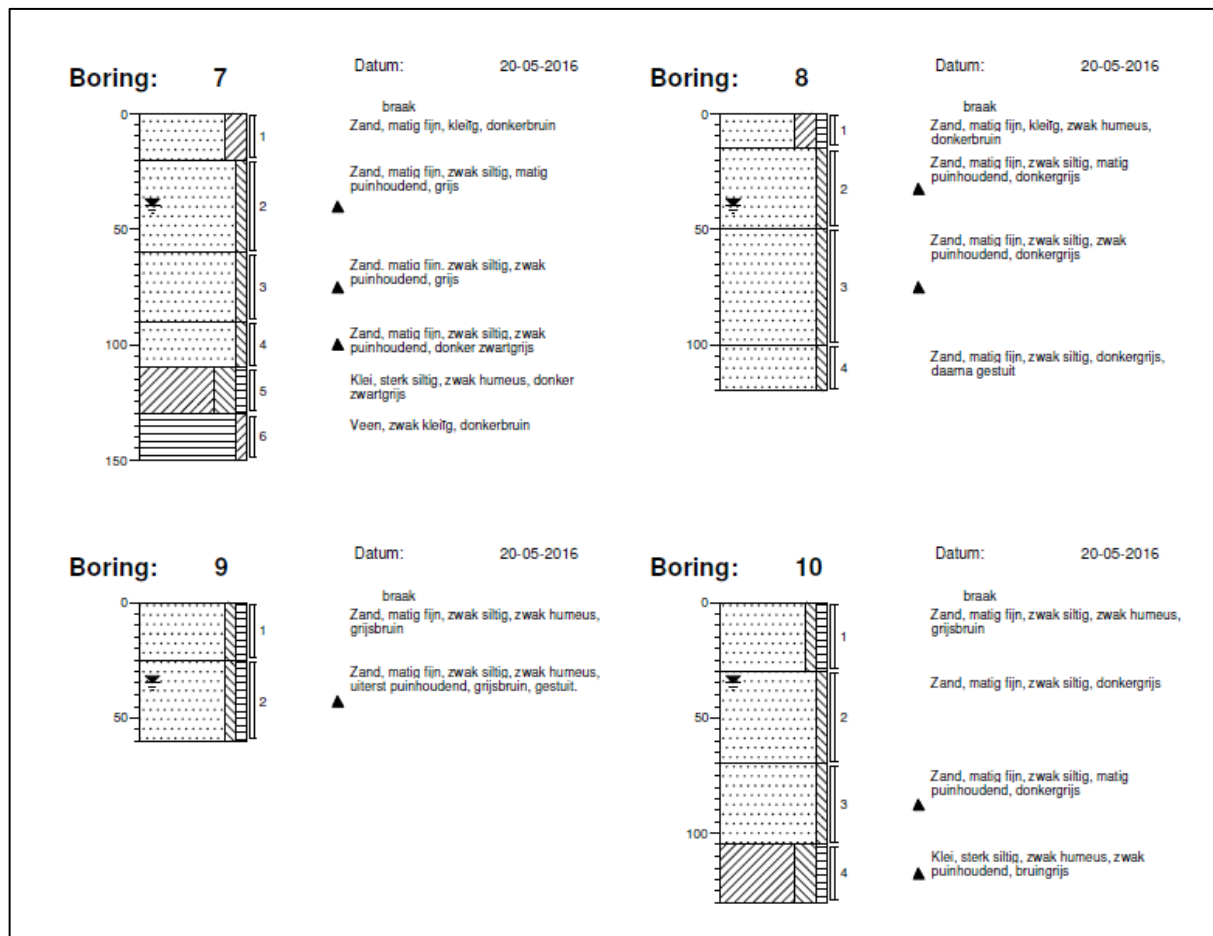
Afbeelding 11. Bodemsituatie volgens het Bodemloket. Groen gearceerde vlakken zijn gesaneerd.

Afbeelding 12. Uitsnede uit de boorpuntenkaart van Landview 2016. De boringen 7, 8, 9 en 10 zijn diepere boringen in en net naast het nieuwbouvlak.

Het onderzoek van Landview is uitgevoerd in 2016 op de percelen C 1090, 1091 en 1095. In het rapport van Landview wordt aangegeven dat de oppervlak van de bodem ten tijde van het onderzoek op circa 1,7 m -NAP lag.

Vermeld wordt dat op grond van de beschikking na de sanering in 2000 een ophoging van 1,2 meter plaatsgevonden had moeten zijn. Landview constateert dat de ophoging slechts een dikte heeft van 0,1 tot 0,4 m. Het algemene beeld was dat er in de onderzochte percelen een bodemprofiel overwegend een puinhoudende laag grond met circa 2,2 m aanwezig is. Ter plaatse van de boringen 7, 8, 9 en 10 is dit een pakket van circa 1,1 m dikte.

Afbeelding13: Boorprofielen van de boringen 7, 8, 9 en 10. Er is een puinhoudend zandpakket van minimaal 1,1 meter dik aanwezig. De onderliggende kleilaag vormt waarschijnlijk het historische maaiveld.

In andere boringen, nabij het geplande bouwvlak ligt de top van het veen onder het kleidek, gemiddeld op een diepte van circa 1,4 m onder het maaiveld ten tijde van het onderzoek (1,25 -NAP). De top van het historische maaiveld (top kleilaag) en de bovenkant van het veen liggen daarmee op respectievelijk 2,35 en 2,65m -NAP liggen. Op deze niveaus kunnen dan in theorie archeologische sporen en vondsten worden verwacht. Indien wordt aangenomen dat het historische bodemniveau in de vorm van een kleilaag op veen nog aanwezig is, dan moet er vermoedelijk bij de inrichting van het bedrijfsterrein een ophogingspakket zijn aangebracht dat later, in 2000, is gesaneerd.

HOOFDSTUK 3 CONCLUSIE

De conclusie wordt gegeven aan de hand van de beantwoording van de onderzoeksvragen uit paragraaf 1.5.

- Wat is de fysisch-geografische situatie van het gebied?

Het plangebied ligt in een voormalig veengebied dat in de 13^e eeuw is afgedekt met een overstromingsdek dat bestaat uit klei.

- Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog intact? Wat is de invloed van de geomorfologische en bodemkundige aspecten van het plangebied op bewoning en gebruik in het verleden?

In het plangebied heeft een sanering plaatsgevonden waarbij de bodem is afgegraven en deels is vervangen door een puinhoudend ophogingsdek.

De oorspronkelijke bodem kan, gezien de boringen voor milieukundig bodemonderzoek aanwezig zijn en zal ongeveer op een diepte van 2,35 m -NAP liggen. Eventueel aanwezige archeologische sporen en resten kunnen op de bovenkant van het veendek liggen of mogelijk ook nog op de kleilaag die het veen heeft afgedekt.

- Welke bekende archeologische waarden (complextype, archeologische periode) bevinden zich in het plan- en onderzoeksgebied?

In het plangebied zijn geen bekende archeologische waarden geregistreerd. In de omgeving van het onderzoeksgebied komen resten uit de late middeleeuwen - nieuwe tijd voor.

- Wat is bekend over het historisch gebruik van het plangebied in het verleden?

Tot in het midden van de vorige eeuw waren er ter plaatse van het plangebied weiden met een langgerekte verkaveling die terug gaat tot in de late middeleeuwen. Nadien is er bedrijfsbebouwing ontstaan en vanaf 1953 tot in de jaren negentig van de vorige eeuw lag het plangebied ter plaatse van het voormalige fabriekscomplex van Luycks. Nadien is dit complex afgebroken en heeft er onder andere een bodemsanering plaatsgevonden.

HOOFDSTUK 4 VERWACHTINGSMODEL

In dit hoofdstuk wordt een gespecificeerde verwachting voor het gebied gegeven op basis van de laatste onderzoeksvraag in par. 1.5.

Wat is de specifieke verwachting van het plangebied ten aanzien van archeologische waarden? (datering, complextypen, omvang, diepteligging, gaafheid en conservering, locatie, uiterlijke kenmerken (artefacten en type indicatoren), mogelijke verstoringen) Het plangebied ligt achter de dijk van het voormalig veenrivierviertje De Diem. Vindplaatsen in de vorm van huisplaatsen zullen vooral gezocht moeten worden in de oeverzone van De Diem, direct langs de Stammerdijk. Mogelijk zijn er ter plaatse van het plangebied terpachtige huisplaatsen aanwezig geweest. Deze zullen dan op en in de top van het veenpakket gezocht moeten worden. Het gaat dan met name om huisplaatsen die aanwezig waren voor de afdekking met het kleidek in de tweede helft van de 12^e eeuw. In de bovenkant van het veenpakket kunnen veenterpen met huisplaatsen uit de periode voor de 13^e eeuw worden verwacht. Te verwachten sporen en structuren liggen in ophogingslagen van terpen.

De huisplaatsen kunnen bestaan uit lagen met opeenvolgende plattegronden van huisplaatsen en bijbehorende structuren als vloeren, stookplaatsen, paalsporen, afvalconcentraties en waterputten van de 11^e tot de 13^e eeuw.

HOOFDSTUK 5 CONCLUSIE

Uit het bureauonderzoek blijkt dat mogelijk het oude historische oppervlak nog aanwezig kan zijn. In boringen bij een milieukundig bodemonderzoek is een kleilaag op veen aangetroffen. Er kunnen eventueel archeologische resten in de kleilaag, maar met name in de bovenkant van het onderliggende veenpakket aanwezig zijn. Het gaat dan mogelijk vooral om middeleeuwse huisplaatsen op veenterpen. Bij de aanleg van het bedrijfsterrein in het begin van de tweede helft van de vorige eeuw moet het plangebied zijn opgehoogd. Het terrein is in 2000 gesaneerd. Inmiddels is er een laag puingranulaat aangebracht en zal het terrein nog verder worden opgehoogd tot op het bouwpeil van circa 0,4 m -NAP. Afgezien van de palen die worden geboord of geheid zal de bodem niet dieper dan tot op circa 1,24 m -NAP worden vergraven. Deze ontgravingen beperken zich tot de onderkant van de aan te brengen funderingsbalken en liggen dan nog ruimschoots boven het historische oppervlak dat op meer dan 2 m -NAP kan liggen.

6 SELECTIEADVIES

Op basis van het bureauonderzoek kan worden vastgesteld dat er afgezien van het aanbrengen van funderingspalen er geen aantasting van eventueel aanwezige archeologische waarden kan optreden. Geadviseerd wordt daarom om geen archeologische vervolgonderzoek te laten uitvoeren. De implementatie van dit advies is in handen van de gemeente Diemen

Het uitgevoerde onderzoek en het opgestelde verwachtingsmodel is gebaseerd op de beschikbare gegevens. Het is nooit 100% uit te sluiten dat er desondanks in enige vorm nog archeologische resten worden aangetroffen. Mochten tijdens de uitvoer van de werkzaamheden onverhoopt archeologische resten aan het licht komen, dan dient onmiddellijk contact te worden gelegd met de gemeente of diens archeologisch adviseur.

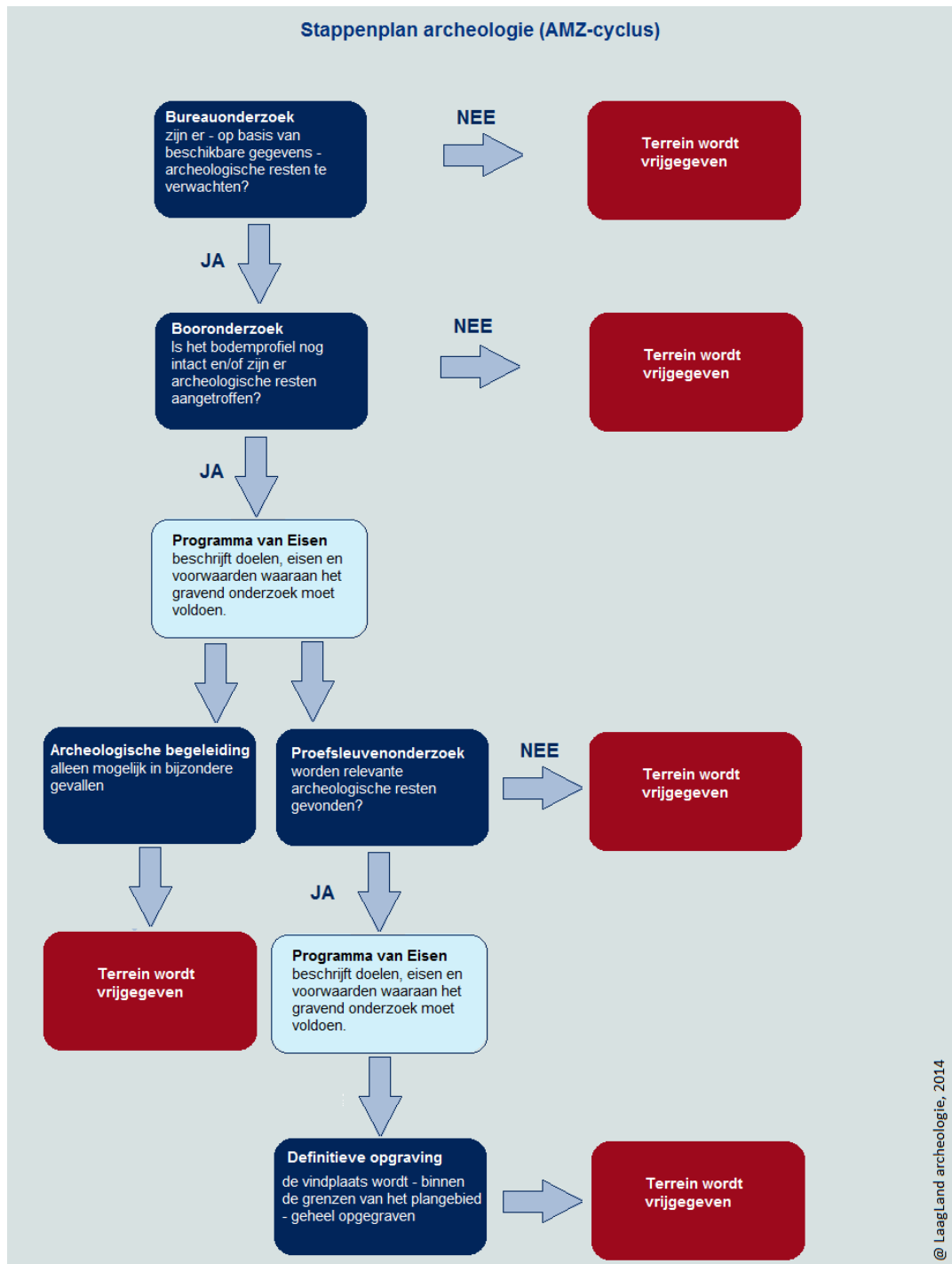
literatuur

- Brokke, A.J., 2006: *Archeologisch Bureau- en Inventariserend veldonderzoek Kadverbetering Diemen Westzijde*. Arcadis Hoofddorp.
- Vos, P. & S. de Vries 2013: *2^e generatie palaeogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)*. Deltares, Utrecht. www.archeologieinnederland.nl.
- Zee, R.M. van der, 2016. Stammerdijk 16, Diemen (gemeente Diemen). Een Bureauonderzoek ADC Rapport 2746

Archeologische databases/internetbronnen

- ArchisIII
- www.boorstaten.nl
- www.topotijdreis.nl
- www.hisqis.nl

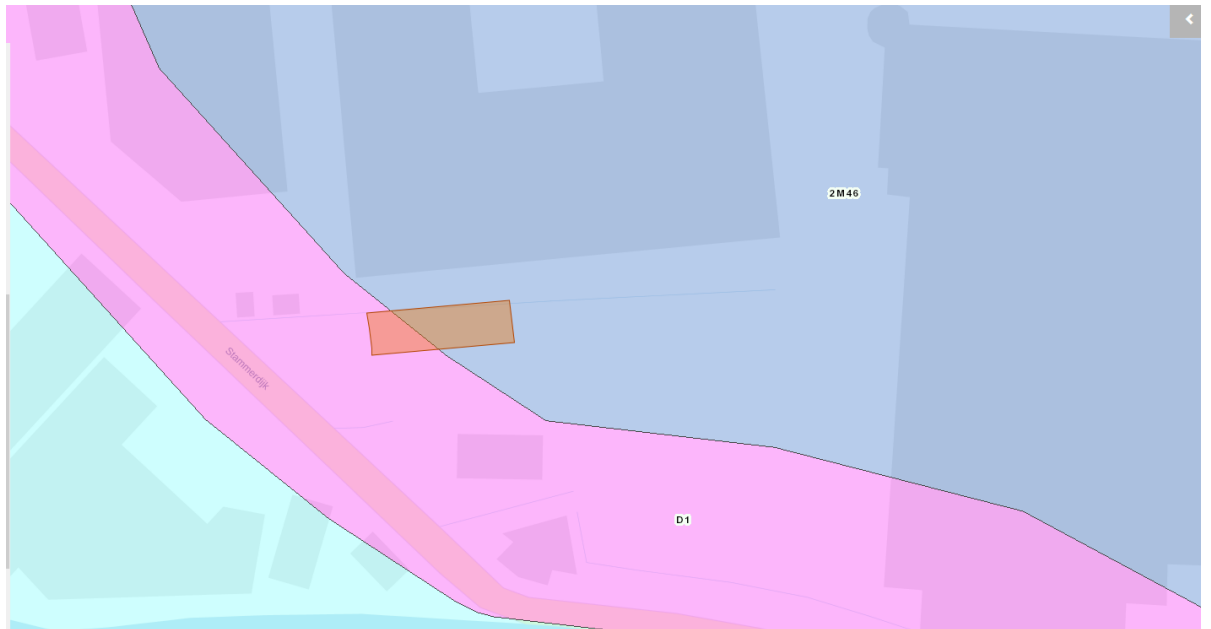
BIJLAGE 1 AMZ-CYCLUS

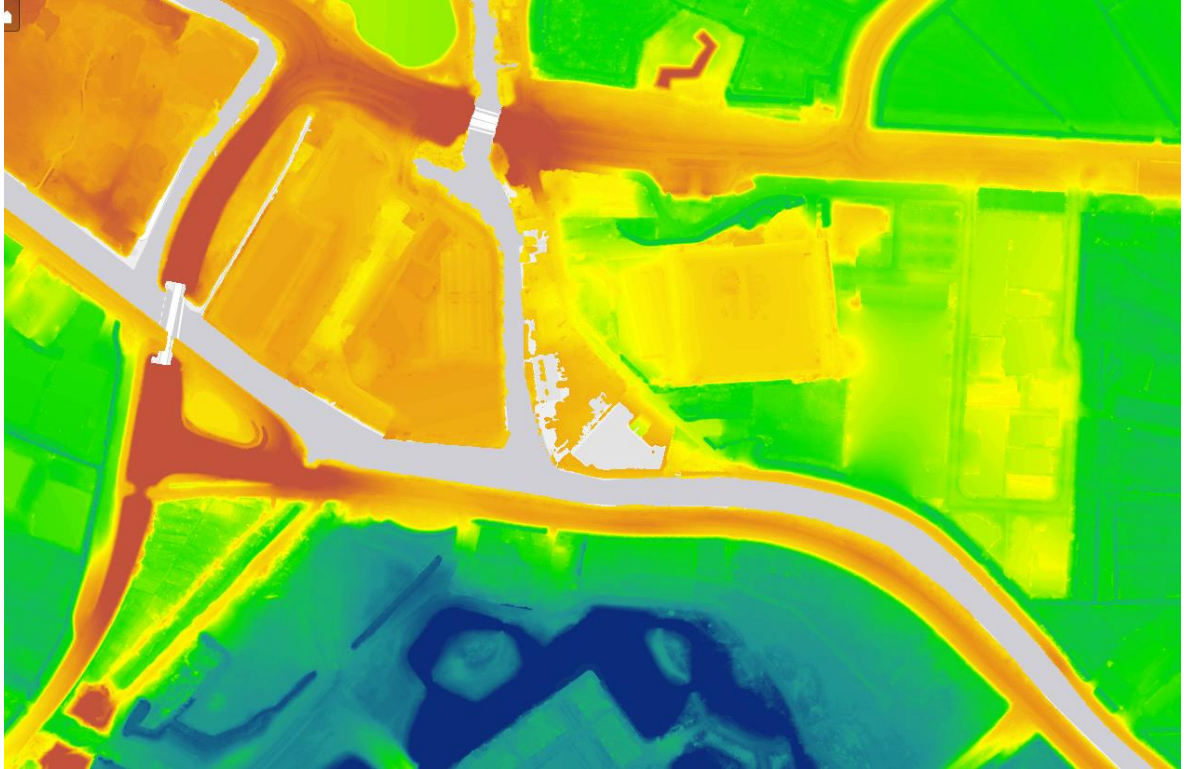
BIJLAGE 2 ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Archeologische perioden		Datering	
Nieuwe tijd	C	1795	
	B	1650	
	A	1500	
Middeleeuwen	Laat	1250	
	Vol	1050	
	vroeg	Ottoons	900
		Karolingisch	725
Merovingisch		450	
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	Ijzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum	Jong	35.000
		Midden	250.000
		Oud	
	© Monolithic archeologie 2013		

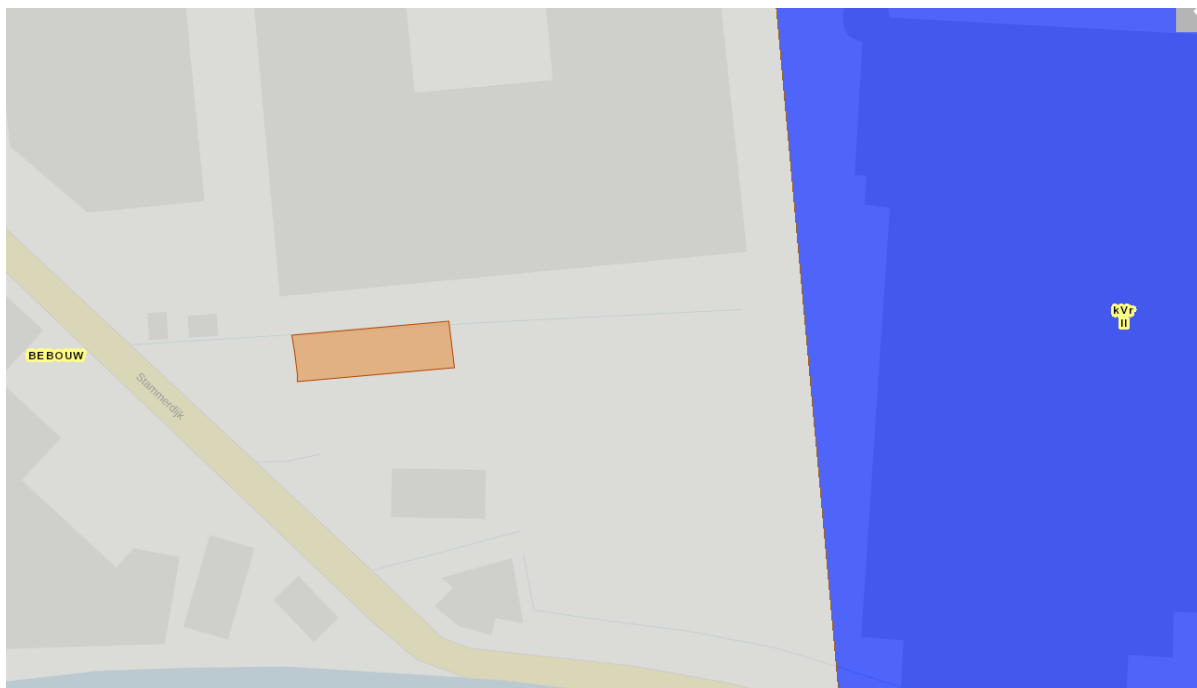
BIJLAGE 3 GEOMORFOLOGISCHE KAART

BIJLAGE 4 ACTUEEL HOOGTEBESTAND NEDERLAND

BIJLAGE 5 BODEMKAART

BIJLAGE 6 WAARNEMINGEN, AMK-TERREINEN EN ONDERZOEKSMELDINGEN

